

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 800 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 130 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției Telegraful Român strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nerăscutate se refuză
Articole nepublicate nu se înapoiază

Prețul inserțiilor:

un șir mic 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

Abonamentele și inserțiile

să se adreseze Administrației ziarului Telegraful Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45

Sf. biserică din Brașov Cetate cu hramul Sfintei Treimi

— Ce eră în trecut? — Ce ajunge astăzi? — Un Protocol. —

I

Trecutul, nu tocmai depărtat al bisericii greco-române din cetatea Brașovului, cu hramul Sfintei Treimi, este destul de cunoscut.

O schiță, în câteva linii, a acestui trecut, în împrejurările actuale nu va fi totuși de prisos.

Se știe anume, că românii Ardealului n'aveau pe vremuri dreptul de a-și clădi biserici în cetățile săsești ardeleni. Acest drept îl obțin abia către sfârșitul veacului al 18-lea prin edictul de toleranță (din 1781) al împăratului Iosif II.

Grecii din Brașov, negustori, supuși otomani, organizați în așa zisa «companie grecească», alcătuită însă nu numai din greci, ci și din români, bulgari și sârbi, izbutiseră înaintea edictului de toleranță să-și întredăie o capelă grecească, cu preot grec, în orașul intern al Brașovului, unde românii indigeni nu puteau pătrunde cu biserica lor. Preotul grec al capelei din Brașov eră

supus, în cele spirituale și disciplinare, episcopului român dela Sibiu.

Negustorii indigeni, greci și români, din orașul intern al Brașovului, fac pe la sfârșitul veacului al 18-lea o colecție spre a ridica o biserică ortodoxă. La colecție contribuie, români și greci, cu suma de peste 15 mii florini, din care singur românul Hagi Nica da 6300 florini.*) După nu puține piedeci, magistratul brașovean dă concesiune, în lunie 1786, d'a se zidi biserică pentru creștinii ortodocși din cetatea internă a Brașovului, dar cu restrângere s'o zidească în fund de grădină, fără clopote și fără toacă...

Din inițiativa episcopului Nichitici dela Sibiu, care a sfințit biserica și care găsește de prisos capela de până atunci, s'a făcut între cetățenii români și greci și între compania grecească (stătuțoare din greci și români de supușenie străină) o *convenție* în 1788, în înțelesul căreia companiștii împreună cu fondatorii bisericii cetățenești a sfintei Treimi formează o singură comunitate bisericească.

Murind episcopul Nichitici, grecii companiști lucrează cu stă-

*) Toate aceste date, privitoare la trecut, se găsesc în: I. Pușcariu, Note despre întâmplările contemporane, Sibiu, 1913, pag. 140 ș. u.

ruință în scop de-a da la o parte pe români din biserica Sfintei Treimi, Restaurarea privilegiilor celor trei națiuni și ale celor patru confesiuni recepte, — îndată după moartea împăratului Iosif II, — sânt exploatare și de compania grecească, pentru a cere ca biserica Sfintei Treimi din Brașov cetate să i se atribue exclusiv, ear preotul român și limba română să se scoată cu totul din acea biserică.

Cu toate acestea, în 1806 avem earăș preot român indigen, ales acolo cu majoritate de voturi românești. Acest preot era Nicolae Pannovici, care pe lângă toate greutățile ce i le făceau grecii, a slujit în limba română la acest altar, până când în anul 1820 fu promovat de protopop.

Plecând Pannovici dela Brașov, grecii sporiți prin refugiații eteriști dela 1921 devin majoritate și-și introduc preot grec; totodată — sprijiniți foarte probabil de autoritățile săsești — pun mâna pe averile bisericii.

Intre refugiații la Brașov eră și banul Grigore Brâncoveanu, care în anul 1823 dăruiește bisericii amintite domeniile lui din Poiana Mărului și Sâmbăta de sus.

Urmează șirul de reclamații ale românilor împotriva grecilor, în anii 1834, 1837 și 1847, —

pentruca anii revoluției 1848 și 49 se găsească pe români retrași într'o modestă capelă în casele lui Bogici în Piața grăului, rezervându-și însă dreptul lor la biserica de unde au fost înlăturați cu forța.

În vremea absolutismului austriac luptele nu încetează. În 1868 Șaguna izbutește se restituie ordinea pe baza parității: se introduc atunci la biserica Sfintei Treimi: de preot român Bartolomeu Baiulescu, și de preot grec George Dositei, totașa curatorii sânt greci și români în număr egal.

După moartea lui Șaguna, și cu schimbarea situației politice în Ungaria, grecii dela Brașov încep un proces de mai mulți ani. Procesul se termină prin sentința tribunalului din Budapesta la anul 1886, — aprobată din partea forurilor supreme ungare, — în puterea căreia românii din Brașov cetate sânt înlăturați din biserica zidită de ei și depozedați de averea și fondurile aparținătoare bisericii Sfintei Treimi, — și totodată biserica, scoasă de sub jurisdicțiunea ierarhiei române dela Sibiu, se încorporează celei sârbești dela Buda!

Grecii brașoveni dobândiră procesul, — dar numărul lor se reduce an de an, ca să ajungă la abea câteva familii.

FOIȘOARA

Adevăr și dreptate

Monitorul dela Blaj, Unirea, începând cu numărul său din 19 Martie 1932 și până la cel mai nou 16 April (Nr. 12, 14, 15 și 16), întreține o campanie plină de atacuri violente și nedemne la adresa părintelui secretar general dela ministerul cultelor, Dr. Aurel Crăciunescu.

Este o adevărată risipă de trudă monseniorală, în cărtire și în expresii necumpanite, în care foaia mitropoliei dela Blaj ține să-și afirme competența.

Preotul, secretar general dela ministerul cultelor, este pentru *Unirea*: om obraznic, bucătarul șef al cazanului Satanei care fierbe la ministerul cultelor și lungeste suferințele preoților uniți repartizând cu nedreptate (?) fondul de 30 milioane pentru cultele țării, și cu misiunea de a șicana ca om de rea credință biserica greco-catolică; este în sfârșit omul brutal, exponentul Sibiului, o ființă mârșavă... și celelalte, de acelaș fel.

În fața acestei campanii blăjănești, s'a ridicat păr. deputat de Bihor, Icon-stavr.

Ștefan Munteanu și în foaia dela Oradea *Legea Românească* dă Unirii un răspuns documentat, restabilind starea de fapt în «povestea celor 30 de milioane», încurcate și motroșite tocmai de monseniorii și clarisimii de pe Târnave.

Ori care cititor, cu simțământ de obiectivitate, va trebui să dea dreptate expunerilor lămuritoare ale părintelui deputat de Bihor, care sub titlul de «Adevăr și dreptate» scrie următoarele:

«Unirea» dela Blaj (Nr. 12 din 19 Martie 1932) se năpustește cu o furie turbată asupra Ministerului Cultelor și îndeosebi asupra Părintelui Secretar General Aurel Crăciunescu, pe care îl face «bucătarul-șef al cazanului satanei, care fierbe la Ministerul Cultelor, spre rușinea Țării». Păcatul de neiertat la Păr. Secretar General ar fi îndrăzneala «că s'a apucat să repartizeze cele 30 milioane date de Consiliul de Miniștri pentru întregirea dreaptă a salariilor preoților uniți conform regulamentului luat de Guvern în fața Țării și garantat

de cuvântul Regelui, tuturor Cultelor după o cheie stabilită de înalta lui înțelepciune și în contra dispozițiilor clare ale Guvernului».

Păcat greu, păcat strigător la cer, vor striga frații din cealaltă strană atât de obișnuiți cu «întăietatea» sub toate guvernele, iar bleșii ortodocși de atâtea ori înșelați și păcăliți nu vor ști ce să creadă: într'adevăr e vorba aici de 30 milioane Lei românești sau de 30 arginți «cari merg la orce negustor?».

Povestea milioanei

Ca unul care am avut prilejul să cunosc cum s'a zămislit vițelul de aur [al faimoaselor milioane și să-i urmăresc creșterea până a ajuns bun de junghiat și de aruncat — vorba «Unirii» — în «cazanul Satanei», li voi spune aci, fără părtinire, povestea adevărată pentru ca cei de bună credință și de o parte și de alta să

vadă și să cunoască adevărul adevărat și să judece de partea cui este dreptatea.

Era pe vremea când Comisia bugetară a Camerei discuta bugetul Ministerului Cultelor, primul buget întocmit pe temelul principiului proporționalității atât de stăruitor revendicat de către Biserica ortodoxă. Bisericii unite, care între toate cultele are cea mai dezvoltată și mai luxoasă organizațiune, nu-i era pe plac acest principiu, deoarece aplicarea lui dreaptă înseamnă pentru biserica unită pierderea privelegiilor dobândite sub vechea stăpânire, consfințite de către Consiliul Dirigent și menținute în ciuda legii de către toate guvernele românești.

Cum lucrează uniții

Pentru răsturnarea acestui principiu legal și mai cu seamă drept și echitabil, uniții și-au concentrat toate

Enoriașii, câți au mai rămas la biserica Sf. Treime din Brașov cetate, după alipirea Ardealului la vechea Românie, se adresaază către I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae dela Sibiu, rugându-l stăruitor să fie reprimiți sub jurisdicțiunea Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu, recunoscându-li-se de preot arhimandritul Fotie.

La rugarea eforiei dela biserica des pomenită s'a răspuns cu adresa Consiliului arhiepiscopesc din 4 Decembrie 1924 Nr. 11.081, prin care, cu ziua aceasta biserica Sftei Treimi din Brașov Cetate este declarată intrată în legătura canonică a Arhiepiscopiei noastre.

Adresa este următoarea:

Onoratel Eforii a bisericilor din Brașov Cetate cu hramul Sf. Treimi, Brașov. — La cererea Onoratei Eforii din 29 Noembrie 1921 pentru reprimierea bisericilor din Brașov Cetate cu hramul Sfințel Treimi în legăturile canonice cu arhidieceza noastră, — Vă aducem la cunoștință că luând cu plăcere act de dorința Domniei Voastre vă îndeplănim cererea și vă primim de nou sub scutul nostru, renouând legătura canonică care a fost dela zidirea acelei sfinte biserici, ridicată din adevărată pletate creștinească, în perfectă înțelegere din partea neguțătorilor greci și români la finea secolului al XVIII-lea și care legătură a fost ruptă în decursul timpului numai în urma intrigilor puse la cale de dușmanii ortodoxiei. Sântem siguri, că interesele ortodoxiei, prosperarea bisericilor și toate celelalte chestiuni religioase și naționale ale credincioșilor dela biserica din Brașov-Cetate cu hramul Sfințel Treimi, vor fi cu mult mai bine ocrotite, decum au fost sub dominațiunea străină. Cu ziua de astăzi deci Vă declarăm de intrați în legătura canonică cu noi, cu toate consecințele, drepturi și datorințe cari rezultă din această legătură. Cu

blnevântarea arhierescă am rămas al Vostru de tot binele vottor: — Dat în reședința noastră arhiepiscopescă mitropolitană din Sibiu, în anul mânturii 1924, la 4 Decembrie, iar al păstorirei Noastre al cincilea, — (ss) NICOLAE.

Cu ocazia vizitației canonice făcute de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului la Brașov, în 5—10 Decembrie 1924, în ziua de 9 Decembrie la ora 9^{1/2}, înaltul prelat, asistat de arhimandritul Fotie Gheorghiadis, de consilieri și altă preoțime din Brașov, a celebrat sf. liturghie în biserica grecească din cetate, alternativ în limbile română și grecească, ear în predica dela sfârșitul sfinteii liturghii I. P. S. Sa a dat expresie bucuriei sale, că această biserică revine la matcă și declară credincioșilor că îi primește bucuros în comunitatea canonică a Arhiepiscopiei de Alba-Iulia și Sibiu, ear pe I. P. C. arhimandrit Fotie îl întărește de paroh al acestei sfinte biserici și-i predă singhelia arhierescă.

Din ziua aceea biserica numită a stat din nou în legătură canonică cu arhidieceza noastră.

Acesta este trecutul, mai depărtat și mai apropiat, al sfetei biserici din Brașov Cetate cu hramul Sftei Treimi.

Să-i vedem prezentul.

II

În 11 August 1931 este semnată la București: convențiunea de comerț și navigație, de stabilire, și veterinară, între România și Grecia, împreună cu mai multe acte anexe, între care este și un «Protocol relativ la bisericile și școlile grecești în România». Convențiunea e pusă în vigoare în mod provizoriu pe ziua de 1 Septembrie 1931, sub rezerva ratificării ulterioare a corpurilor legiuitoare.

Roma mică. Insuși dl C. Argetoianu, ministrul finanțelor, a ținut să-l vadă pe șeful Bisericii Unite, și cu prilejul acestei vizite s'a născut legenda milioanei, care obsedează pe bătrâna «Unirea».

Cine e nedreptățit ?

Fără să fi știut de vizita dlui C. Argetoianu la Mitropolitul Blajului, în ziua aceea ne-am dus, Păr. D. Man, deputat și profesor la Academia Teologică Unită din Cluj, și cu mine, la dl N. Iorga, prim-ministru și ministru al Cultelor, să-i reamintim și să-l rugăm din nou ca după promisiunea făcută de Domnia-Sa cu o zi înainte în Comisia bugetară a Camerei, să aplice profesorilor de teologie din Ardeal, în privința salarizării, acelaș tratament ca și profesorilor dela Seminarul și dela Facultățile teologice. În cursul convorbirii noastre cu dl prim-ministru intră în vorbă și dl C. Argetoianu care ședea lângă dl N. Iorga și spune, că a văzut pe Părintele Mitropolit Suciu și i-a promis că-i dă 25—30 milioane pentru

Consiliul legislativ, în ședința sa dela 8 Decembrie 1931, luând în examinare textele convențiilor și anexelor lor, arată că nu conțin dispoziții contrare constituției și altor legi în vigoare, «afară de aceea din Protocolul referitor la recunoașterea bisericilor grecești din România, de oarece această recunoaștere, acordată direct prin convențiune, e făcută prin derogare dela legea internă din 6 Februar 1924 asupra persoanelor juridice...» (Monitorul Oficial, Nr. 47 din 1932, pag. 1515).

Acest Protocol cuprinde anexată o listă a «bisericilor grecești în România, cărora le este recunoscută personalitatea juridică cu indicațiunea școalelor care depind de aceste biserici și a bunurilor ce le aparțin». (M. O. pag. 1509).

Lista menționată citează cu totul zece biserici de acest fel: din Brăila, Galați, Calafat, Mangalia, Constanța, Tulcea, Sulina, Giurgiu, Brașov, și Bazargic, — cu averi considerabile.

La cea dela Brașov se citează:

«Biserica Sftei Treime — Aghia Trias — din Brașov. Această biserică posedă: 1. Un imobil urban, aflat în strada Târgul Cailor Nr. 12. — 2. O casă cu 2 etaje și grădină, aflată în strada Caterina Nr. 10».

Protocolul, — deși face parte a convenției și actelor semnate de președintele consiliului de miniștri N. Iorga, ca ministru ad-interim la externe, și de Const. Collas ministrul plenipotențiar al republicii elene la București, — totuș, în ce privește data, este independent de ele: protocolul asigură bisericilor grecești stabilitatea pentru totdeauna, le acordă — chiar împotriva legii dela 1924 — toate drepturile ca persoane morale și juridice. —

Biserica Sftei Treimi din Brașov Cetate a fost construită și îmbogățită cu banii românilor, ear bunurile sale sânt danii făcute tot de români.

În cartea «Istoria românilor din Ardeal și Ungaria», apărută în 1915, autorul ei, dl prof. N. Iorga, recunoaște că «bisericile cele mai însemnate pe care le au românii în orașele ardeleni, pleacă dela Compania grecească de pe vremuri, dela acela cari își ziceau greci numai cu numele», și amintește de biserica românească din Pesta care ni-a fost răpită de curând, și de biserica din cetatea Brașovului a Sftei Treimi, care «s'a dat altor greci, cu preot, dascăl și învățător, și deci nu are nici credincioși, nici școlari, deși posedă și o bibliotecă foarte frumoasă, lăsată de banul Grigore Brancoveanu»...

Și, cu toate acestea, dl prim-ministru, semnând Protocolul, n'a luat în seamă drepturile românilor și ale arhiepiscopiei noastre asupra bisericii Sftei Treimi din Brașov Cetate. Actele ei de fundațiune dovedesc, că a fost zidită și susținută cu bani românești.

În desbaterile senatului, din ședința dela 28 Martie 1932, s'au găsit voci care au protestat cu drept cuvânt împotriva încălcării de drepturi, — încălcare săvârșită prin dispozițiile Protocolului des pomenit, — totuș, în cele din urmă, maturul corp a aprobat proiectul de lege cu 71 bile albe, — din 92 votanți 21 au fost contra.

Astfel, după ce conducătorii bisericii noastre ardeleni izbutiseră în sfârșit să ajungă la bună înțelegere cu enoriașii bisericii Sftei Treimi din Brașov Cetate, a trebuit să vie stăpânirea română, care, nesocotind legătura canonică încheiată, a acordat, prin anexa unei convenții comerciale, privilegii în paguba bise-

forțele și au întrebuintat toate căile și toate mijloacele pe care numai ei le cunosc și numai ei le au la îndemână. Porneau șoapte din convențiile secrete, svăcneau amenințări cu dimisii de ierarhi și cu tulburarea norodului, se făceau presiuni și intimidări și, când toate au dat greș, au recurs la un mijloc care avea să le aducă izbânda: impresiunea. Au adus dela Blaj la București pe venerabilul bătrân, Mitropolitul Vasile. L-au adus cu scaunul de boală și l-au purtat pela împăratul și au purtat pela el pe toți fruntașii pe cari schisma orientală i-a dat vieții publice românești. Bunii credincioși ai Inalt Preasfințitului dela Blaj făceau de gardă, zi și noapte cu rândul, la locuința din București a Inalt Preasfințitului. Se spunea, că însuși dl Nicolae Iorga, prim-ministru al țării, când a vizitat pe Mitropolitul Blajului, a fost impresionat de mulțimea ce aștepta în sală să-i vină rândul să vadă fața Papei din

¹ I. P. Sf. Sa, pe urma unei operații ce a suferit-o în anii trecuți, nu poate umbla. N. Red.

îmbunătățirea salariului acelor preoți cari luptă cu greutate materiale mari. Atunci dl prim ministru adresându-ni-se nouă, Păr. D. Man și mie, ne spune textual: «din fondul acesta, pe care-l dă dl Ministru al Finanțelor, vă voi da întâi vouă, profesorilor de teologie din Ardeal, pentru că fondul acesta eu am să-l repartizez». Li mulțumim și la despărțire îmi spune, ca în ziua următoare, zi de Sâmbătă, să mă duc la Minister împreună cu Păr. Secretar General A. Crăciunescu, ca să-i dea instrucții cum să întocmească statele de plată ale profesorilor de teologie. În ziua următoare ne-am prezentat la dl Prim-ministru, care când m'a văzut mi-a adresat următoarele cuvinte: «Voi, Ardelenii, sunteți tot nelcrezători față de mine. Ceeace v'am dat acum este nimic; aveți însă să mi mulțumiți mie pentru principiul proporționalității, pe care eu vi-l-am dat și pe care îl voi susține până la capăt». Aceste cuvinte au fost rostite cu atâta hotărâre, încât n'am mai scos nici un cuvânt.

Păr. secretar general n'a făcut altceva, decât a executat întocmai dispozițiile pe care le luase atât de hotărât șeful său. În vederea milioanei făgăduite de dl C. Argetoianu și revendicate de dl Prim-ministru pentru întreg Ministerul său, pentru ca hotărârea luată de dl Prim-ministru să se poată executa numai decât și până ce ministerul cultelor va intra în posesiunea fondului făgăduit de ministerul finanțelor, s'a luat din salariile parohilor tuturor cultelor sumele necesare pentru întregirea salariilor Clerului Inalt, Canonicilor, Consilierilor eparhiali, și profesorilor de teologie ale tuturor Cultelor, rămânând ca atunci când fondul va fi vărsat la ministerul cultelor, să se restituie preoților sumele luate dela ei. Această reducere era a 5-a ce s'a făcut salariilor preoțești. În sfârșit, spre mirarea scepticilor, minunea s'a făcut. Dl C. Argetoianu, ministrul de finanțe, de data aceasta și-a ținut promisiunea.

ricii și a neamului românesc. Protocolul greco-român, votat acum de parlament, confirmă distrugerea unor vechi ctitorii românești, iar de altă parte asigură grecilor intrați în țară, — precum și celor cari vor mai intra, — avantajii neașteptate, într-o vreme când schiturile și mănăstirile noastre dela Muntele Athos, precum și bisericile și școlile românești din Macedonia sânt mereu nedreptățite și prigonite, cu toate intervențiile ce se fac...

Mitropolia ortodoxă nici n'a fost măcar avizată despre ceea ce se plănuia cu biserica din Brașov.

Literatura religioasă populară

Poate că nimic nu e atât de determinant în formarea și dezvoltarea spiritului unui popor ca literatura religioasă pe care o cetește. E adevărat că școala primară varsă în popor multe cunoștințe, dar dată fiind vârsta fragedă a copiilor și pozitivismul cunoștințelor ce li se împărtășește, acestea, când nu sunt înecate ulterior de noianul obiceiurilor satului, nu pot fi izvorul unei concepții integrale despre viață. Iar poporul ca și intelectualii, ba poate mai mult ca aceștia, trăește printr-o filosofie a vieții, care îi fixează atitudinea, mai mult sau mai puțin aceeași, față de toate împrejurările în care-l duce soarta. E adevărat iarăși că astăzi se mai adaugă la factorii cari pot contribui la cultivarea spiritului popular încă o sumedenie de ziare, de conferințe culturale și de discursuri demagogic-politice; dar, cu toate variatele cunoștințe și îndemnuri ce curg în lumea satului prin acestea, totuși, dacă nu se măr-

ginesc la domeniul pur practic, ele mai mult strică decât folosesc. Efectul lor e dizolvant atât pe planul social cât și pe cel individual, date fiind deosebirile de vederi asupra unora și acestorași lucruri, pasiunile, nu totdeauna nobile, de cari se leagă toată această acțiune de a atrage satul pe o parte sau pe alta.

Singură Biserica este aceea care e în stare, precum a fost și până acum, să formeze și să întrețină o concepție de viață în popor, cu rost unificator atât în viața individului cât și a națiunii. Pentru că, în primul rând, singură Biserica are ca temă principală, și exclusivă chiar, propovăduirea ultimelor adevăruri despre rostul lumii și al omului, iar în al doilea rând, fiindcă e aceeași în tot cuprinsul țării și propagă aceleași adevăruri, după aceleași metode. Unitatea spirituală a neamului și ancorarea lui într-o concepție înaltă despre viață, sunt lucruri ce stau și cad deodată cu Biserica.

Iar un mijloc foarte important prin care cultivă Biserica sufletul poporului e cartea pe care o pune în mâna credinciosului. Predicile sunt importante și ele când s'ar înșira după un plan mai dinainte stabilit, ca să poată fi explicate toate învățăturile creștine, dar dându-i-se fiecărui extensiunea ce-i revine în raport cu celelalte. Dar nu numai că aceasta nu se face, dar chiar predicile singulare sunt de obicei improvizații fără un cuprins substanțial și bine ordonat ca să poată fi ușor ținute minte lucrurile ce se spun.

Mai putem adăuga, că oricum ar fi predica, prin faptul că e cuvânt vorbit și nu scris, învățăturile din ea nu se așează atât de durabil și de clar în sufletul credinciosului. Valoarea ei, foarte apreciabilă din punct de vedere emotiv, poate fi tot atât de apre-

ciabilă și pentru minte numai când ascultătorul e familiarizat cu șema generală a întregii învățături bisericești.

Dar cartea rămâne în casă. Și omul o cetește pe îndelete. Și cum are destul de puține cărți, ține minte aproape pe de-a rostul pe fiecare. Ba, de multeori, când nu are ce face și neavând prea multe, le recetește. Iar gândurile lui se întraripează clădind printre rânduri lumi întregi. Dacă a citit-o odată tata, o cetește altădată copilul, a treia oară mama. Și fiecare nouă cetire prinde în plasa ideilor din carte casa întreagă. Cetirea cărții într-o casă din sat e o împreună-cetire, o cetire sobornicească. Copilul întreabă pe mamă de cutare gând ce-i vine când cetește, iar mama și-aduce aminte cu această ocazie de tot cuprinsul cărții și i se desfășoară în minte. Mai ales iarna, zile întregi casa stă sub zodia unei cărți. Dar nu numai casa e atrasă în plasa unei cărți, ci ea suflă ca vântul și pe afară. Copiii spun prietinelor de cartea lor frumoasă și de lucrurile din ea. Plugarii nu vorbesc numai de ogoare, de vite și de târguri, ci dacă merg mai mult pe un drum, vine vorba domol și la gânduri despre lume, despre viață. Unul spune altuia ce-a auzit dela cutare om învățat, ce-a cetit, și adaugă: «așa o fi, că și mie mi s'a părut tot așa».

Ce cărți vom pune însă în mâna plugarului? Iată o întrebare pe care trebuie s'o privească cu toată seriozitatea conducerea bisericească. Cărțile destinate poporului trebuiesc toate supuse unei examinări din partea autorității bisericești. Nimic mai priemios decât insuficiența grije de acest lucru.

De două lucruri trebuie să ne călăuzim la alegerea cărților pentru popor: întâi, prin ele să

transpire duhul Bisericii noastre; al doilea, cuprinsul lor moral-religios să fie concretizat dacă nu întreg în povestiri, apoi desigur cea mai mare parte.

Duhul Bisericii noastre transpiră prin toate acele cărți prin cari se perindă ca într'un panoramă optic toată lumea ideilor noastre creștine: Dumnezeu, Isus Hristos, Maica Domnului, Tainele, apostolii, sfinții, icoanele, pustnicii, raiul, iadul, minunea, virtutea smereniei, lupta cu păcatul, dragostea pentru toți oamenii, fie ei cât de păcătoși. Lumea aceasta este atât de organică una, încât nu e povestire religioasă tradițională din care să lipsească o cât de mică parte din ea.

Sunt lipsite de duhul Bisericii noastre cărțile cari trădează nu dispreț, dar măcar indiferență față de vre-unul din elementele concepției ortodoxe. Cu atât mai mult trebuie să ne ferim de-a face sistem dintr'un astfel de uz. Din conștiința religioasă a poporului se poate șterge în felul acesta, treptat, venerația față de ceea ce nu i se mai vorbește. Și aceasta aduce cu sine transformarea radicală a mentalității religioase a poporului și apoi opoziția conștiință față de aceste adevăruri. Sunt lipsite de duhul Bisericii cărțile certărețe, cari întăresc la sfadă cu ceilalți oameni, sau exaltează mândria că ești mai bun ca alții și dorința de-a fi așezat. Cred că în toată literatura religioasă a noastră din trecut nimic nu s'a scos mai mult la iveală ca marea smerenie: toți sfinții, toți pustnicii sânt zugrăviți ca oameni ce tremurau în fiecare moment la gândul că sânt păcătoși, că sânt mai prejos chiar de păcătoșii notorici, că așteaptă cu frică și cu cutremur *întricotatul* județ al lui Hristos; când fac un bine, îl fac pe ascuns, când îi lauzi, te ocolesc. Smerenia

Cum s'a făcut repartizarea?

Păr. Secretar general dela Culte se găsea în fața alor două fapte: principiul proporționalității care trebuie să rămână intangibil, pentru că altfel răsturnarea lui în favorul unui singur cult, în cazul de față în favorul cultului unit, ar fi însemnat nedreptățirea tuturor celorlalte culte și în deosebi a cultului ortodox, cel mai numeros și cel mai avizat la ajutorul Statului, și în al doilea rând scurtarea tuturor preoților de parohie în drepturile lor prin întregirea salariilor categoriilor de eclesiastici amintite mai sus. Și atunci Păr. Secretar general dela Culte, menținându-se pe temeiul legal al principiului proporționalității și pe temeiul dreptății și echității față de clerul parohial, a repartizat fondul de 30 milioane între toate cultele restituind fiecărui cult sumele ce i s'au luat.

Așa cultului ortodox i-a dat 12 milioane, celui unit un milion, și celorlalte culte atâta cât li s'a luat.

Ba, a mers mai departe, pentru ce nu trebuia să fie ocărât și batjocorit de către organul oficial al clerului și poporului unit, a făcut un dar de 10 milioane preoților uniți, pentru că cei loviți mai greu de proporționalitate să primească o îmbunătățire a salariilor. *Biserica unită astfel în loc de un milion va primi 11 milioane din fondul de 30 de milioane.* Acesta este adevărul și aceasta este nedreptatea pe care preotul ortodox, care este Păr. Secretar general, a făcut-o fraților săi preoți uniți și pentru care Unirea li înjură ca la ușa cortului. Oare dacă la ministrul Cultelor s'ar fi găsit în momentul acela un Secretar general din cealaltă strană, ar fi făcut și el nedreptatea de a da clerului ortodox un dar de 10 milioane în paguba clerului bisericii sale? Era oare creștinesc și drept ca preoții ortodocși să rămână păgubiți cu 12 milioane, iar preoții uniți să primească un dar de 30 de milioane? Principiul proporționalității față de cele patru reduceri cari au fost aplicate salariilor preoților ortodocși, rămâne

un drept câștigat, dar fără efecte simțitoare, căci salariile preoților ortodocși împătrit ciopârțite sânt și rămân tot salarii de mizerie.

Patrimoniul sacru

În vreme ce preoțimea ortodoxă e nevoită să se impace cu sărăcia, preoțimea unită are la îndemână mijloace prin care se poate recompensa pentru pierderile ce le-a suferit, ca și preoțimea celorlalte culte, prin aplicarea dreaptă a principiului proporționalității și a reducerilor ajutoarelor dela stat.

Dece nu înființează Înalt Prea Sfințitul Mitropolit al Blajului Patrimoniul sacru, al cărui președinte este în temeiul Concordatului, și dece lasă să se irosească veniturile de zeci de milioane ale acestui Patrimoniu în diferitele eparhii? Numai Înalt Prea Sfințitul Valeriu Traian Frențiu dela Oradea — știe toată lumea — încasează anual cupoane în valoare de cca 8 milioane. În nici o țară din lume statul, nici cel mai catolic, nu plătește canonicii catolici.

Numai Țara Românească a plătit și plătește și astăzi, cu toată mizeria financiară în care se sbate, între 6—10 canonicii uniți de eparhie și tot atâția canonicii romano-catolici, cu multe milioane. Socotiți milioanele cheltuite cu întreținerea numărului prisositor de canonicii, apoi alte milioane pe care le primesc protopopii uniți fără circumscripție și preoții uniți fără credincioși, și gândiți-vă că toate aceste milioane sânt luate dela preoții uniți, nu celibi, ci împovărați cu familiile grele, care acolo la sate duc jugul greu al unei misiuni de mare răspundere înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor, și dacă sântei de bună credință veți admite că nu principiul proporționalității este izvorul presupusei nedreptăți ce s'ar fi făcut clerului unit, ci mai mult cauzele de mai sus nedreptățesc acest cler.

„Să vină articolul unic!”

De aceea, pentru ca să se pună odată capăt insinuărilor și încredințurilor ce-și aruncă în față frații din cele două strane ale bisericii națio-

e nota dominantă a literaturii care a format admirabilul caracter al poporului nostru; în ea strălucesc concentrate și topite toate virtuțile, cari sânt în realitate virtuți și nu numai la aparență. Nimic nu e mai blamat în aceste cărți ca aroganța sau fărniciia. Într'adevăr, inspirați de Dumnezeu au fost scriitorii aceia, cari au reușit să dea atâta puritate și înălțime morală cărților lor.

În al doilea rând, învățăturile religios-morale trebuiesc concretizate în figuri personale și încadrate în povestiri. Doar toți știm că plugarul își exprimă gândul, plasticizându-l într'o povestire și învață mai ușor din povestire. O descriere abstractă a gândurilor el nu obișnuiește și nici nu i se pare cu *tâlc* o astfel de descriere. Tot ce-i mai înalt exprimă în povestire și găsește în povestire. Numai despre lucrurile pozitive și numai când se ceartă, nu apelează la povestire. Deaceea orice carte religioasă dacă nu e măcar intercalată cu povestiri, nu e atât de potrivită, pentru motivul că nu se alege omul cu ceva clar și nu o ține ușor minte.

Astăzi se împrăstie mai mult o literatură religioasă de comentarii, în care nu prea găsim din elementele lumii de idei cari fac podoaba concepției bisericești. Tot orizontul e prea exclusiv acoperit de Biblie, încât nu mai vezi nimic în dosul ei; nu mai vezi lumea la care ea e doar una din călăuze; nu mai vezi Biblia spirituală, lumea de care vorbește, ci Biblia carte, Biblia cuvânt.

Deaceea ne bucurăm că putem saluta o nouă carte de învățătură bisericească pentru popor. E a doua carte a prof. Dr. N. Terchilă «Tâlcuirea sf. Taine». Împreună cu «Tâlcuirea sfintei Liturghii» și, cum ar fi bine, cu o «Tâlcuire a credinții ortodoxe»,

ar constitui o treime ce n'ar trebui să lipsească din casa nici unui credincios. Ne trebuie credincioși luminați, cari să cunoască și să fie convinși de frumusețea și de adevărul învățaturii bisericești. Numai așa pot rezista sectelor, cari sunt mult ajutate în propaganda lor de ignoranța credincioșilor.

Diacon Dr. D. Stăniloae.

Congresul societății femeilor ortodoxe române în capitală

Congresul, ținut în 16 și 17 April 1932 la București, sub președinția dnei *Alexandrina Gr. Cantacuzino*, a fost o impunătoare afirmare a ortodoxiei și a sentimentului de conservare națională.

Peste 250 delegate, din cele mai îndepărtate regiuni ale țării, dela Chișinău la Basarabie până la Mehadia Banatului, dela Craiova, Sibiu, Cluj, chiar dela *Beiuș* și dela *Blaj*, și dela celelalte organizații provinciale, au sosit ca reprezentante ale acestei însemnate organizații femeiești, dând frumoase dovezi de solidaritatea de care sânt inspirate și de inițiativele de care sânt capabile întru împlinirea scopurilor urmărite de societate, — (ar putea sluji ca pilde instructive și pentru sexul cel «tare»).

Adunarea s'a deschis prin cuvântul însuflețit rostit de dna Cantacuzino, care a spus, despre ortodoxism, următoarele:

Ortodoxismul nostru este o mărturisire de credință de fiecare clipă, nu numai pentru biserica noastră, dar față de Stat, de țară, de neam. Ortodoxismul nostru este păstrător de datini, el ne învață cucernicia, și înțelege că omenia, bunăcuviința, cinstea privată și publică să fie la temelie așezării noastre sociale și publice. Ortodoxismul nostru cere slujitori neprihăniți în serviciul unui ideal programatic, concret, care să zămislească oameni întregi închinați binelui obștesc. Ortodoxismul nostru nu cunoaște patimi, ispite, nu vrea să fie târât în prejudecăți, în urile seculare; însă el cere ca România întregită, biserica națională să câștige înfrăurirea de odinioară, stăpânind sufletele și salvându-le

din letargia în care au căzut. Ne trebuie conștiințe treze, căci mari sânt încercările ce ne așteaptă; grozave sânt răspunderile ce ne apasă, și numai printr'o evanghelizare a poporului întreg, putem scăpa de zbuciumul groznic în care am intrat. Deaceea, adunarea generală și congresul din anul acesta iau o înfățișare deosebită; deasupra problemelor materiale, care desigur ne îngrijorează, deasupra preocupărilor personale, deasupra chestiunilor administrative, care cer toată atenția noastră, deasupra tuturor acestor probleme importante, se ridică nevoile obștești. Lozinca zilei de astăzi este: chibzuință, înțelepciune, iubire, răbdare.

Cu această nădejde, declară adunarea deschisă.

Sedința din ziua a doua a fost prezidată de I. P. S. Sa patriarhul Miron, asistat de dna Alexandrina Cantacuzino. Din partea ministerului cultelor a asistat secretarul general, pâr. Dr. A. Crăciunescu. Au luat cuvântul atât I. P. S. Sa, cât și alți congresiști și reprezentanți ai autorităților. Dl N. Colan, rectorul Academiei teologice Andreiană din Sibiu, a vorbit din partea I. P. S. Sale mitropolitului Nicolae al Ardealului.

O dare de seamă amănunțită a dnei prezidente Cantacuzino a înfățișat activitatea societății în anul precedent, aducând laude filialelor din provincie pentru munca desinteresată ce au desfășurat.

Adunarea generală, constatând progresul realizat și dând descărcarea gestiunii comitetului, a fost închisă în mijlocul unei călduroase ovații la adresa conducătorilor săi.

Disolvarea asociației „Cultul Patriei”. Un jurnal al consiliului de miniștri, apărut de curând în *Monitorul Oficial*, dă o decizie prin care disolvă societatea «Cultul Patriei», pentru motivul că, s'a abătut dela statute.

Organizați Reuniuni de femei

rator ai forței, ci invinsul înaintea învingătorului... Într'adevăr așa e; căci singur învingătorul e Isus Hristos! El merge să moară, ear trei secole mai târziu, ultimul împărat păgân, va trebui să murmure: «O, Galileene, ai biruit!»

Ce împărăție! În sala mică și rece, înaintea acestui procurator, care are aerul de a-l contempla din înălțimea celor șapte coline ale Romei, și din cei-opt secolii ai ei de existență, departe de palmieri și osanale, la doi pași de mulțimea sbierătoare, care voia moartea Sa, în această părăsire și în această isgonire, Isus ridică în slavă maiestățile spirituale, bărbăția, sfințenia, credința... tot ceace se poate numi Alpii sufletului omenesc, mult mai înalți decât piramidele mărețe ale cărnii!

Hristos a învins pe Pilat.

Puterea care făcuse odată să tremure lumea s'a sfârșit, lăsând după sine un nume mare, care înseamnă forță, ruine impunătoare, reguli de drept sănătoase, o limbă hotărâtă și concisă, capodoperă ale elocinței,

Pe potecile înoirii...

În frământările sociale de astăzi, cred unii că îndreptarea economic-financiară ar fi adevărata rază a mântuirii.

Alții văd remediere în noua așezare a raporturilor între cetățeni și stat. Mai puțin par a fi cei ce stăruiesc pentru refacerea vieții morale creștine, spre a ieși din stările de jale, în care ne sbatem.

Noi, slujitorii altarelor, și cu noi toți cei ce cred și activează creștinește, o repetăm, că numai prefacerea sufletească generală e cheea mântuirii în orice vremuri grele.

Între împrejurări mult mai critice, sfântul apostol Pavel n'a cerut alte reforme, decât un lucru simplu: «om nou».

O înoire a gândirii, deșteptarea înaltelor sentimente de adevăr, dreptate, iubire, ne cere înțeleptul apostol.

Cu *acest* om a îndrăznit și a biruit.

Sântem noi oare o lume veche, retrograzi cari nu ținem seamă de înoirile corespunzătoare epocii?

Nu progresăm pe toate terenele vieții? — Din contră, admitem, progresăm; — durere însă, progresul este mai mult cantitativ decât calitativ...

Ear ca să progresăm și calitativ, n'avem să plecăm dela ipoteze la datoria de oameni și creștini, ci vom căuta puterea pe drumul datoriei, mănecând dela ființa supremă ce revărsă perfecțiunea și puterea cu care omul întrece natura.

Stând pe această culme a vieții, credeul nostru își are focarul în sufletul nostru. Voința aici e credință, religia nu e încadrată într'un catehism, ci e trăită în forme active.

Doctrina lui Isus nu este o simplă înmanare de bunuri. Ea a fost și este interes și luptă pentru oameni. Ea nu e solemnitatea unei împărțiri de premii unor asistenți pasivi, ci e sbuciumul continuu în care omenirea luptă, cu căderi și ridicări, ca să facă util adevărul dat de Creator.

Isus, în activitatea Sa, a făcut și exerciții mistice: 40 zile în pustie în rugăciune și post, retragerea în grădina Getsimani, la poale și văf de munte, la fărme de mare, cu mulțimea ce-l urmă învâțând. De multeori își ridica ochii spre ceruri, — tot atâtea exerciții prin care menținea legătura între El și Tatăl.

Activitatea exterioară a Mântuitorului și a urmașilor săi este pozitivă

onale, să vină odată constatarea averilor fiecărui cult, așteptată de ani de zile, pentru care s'au făcut deja lucrări ce au costat sute de mii de Lei. Dl Prof. N. Iorga, ministrul cultelor, să binevoiască a aduce în parlament articolul unic pe care îl are întocmit și pe care l-a făgăduit și aici, apoi să se prevadă sancțiuni pentru tăinuitorii și falșificatorii stării averilor bisericești. Să înceapă numai decât lucrarea pentru constatarea acestor averi, pentru că datele furnizate până aci asupra averilor sânt false. Numai după ce se va fi făcut această lucrare, se va vedea cine este nedreptățitul și cine este profitorul. Cunoașterea stării materiale a fiecărui cult e condițiune indispensabilă pentru repartizarea dreaptă între culte a ajutorului dela Stat, care la rândul ei va instăpâni armonia și pacea inter-confesională în țara românească.

(Legea Românească — Nr. 8).

Icon. stavr. Șt. Munteanu
deputat de Bihor.

Isus și Pilat

Isus înaintea lui Pilat! Sau, mai exact, Pilat înaintea lui Isus.

Ce contrast!

Estă, în plină ciocnire, două puteri... Una, materială, administrativă, militară, plină de glorie, formidabilă, sfidând lumea; cealaltă, maestrea sufletului, dezarmată, care nu se gândea decât la binefaceri pentru cetățeni, milostivă, huiduită...

Între aceste două împărății ce conflict! Între acești doi oameni, cari le reprezintă, ce abis!

Unul rece, decorativ, cu o căutătură îndrăzneată, celalalt cu totul cutremurat, cu ochii dilatați de crudele emoții ale nopții trecute, cu părul în disordine, cu fața învinețită de lovituri...

Primul e guvernorul, devenit judecător; al doilea, în picioare, e acuzatul, presupus culpabil, sărac iudeu, disprețuit de romani, sau mai bine, sărac galilean, urât de jidovi...

Ce duel neegal! Nu sânt doi adversari, va zice un oarecare admi-

istorie și poezie. Ea a trecut, când n'a mai avut virtutea de a susține forța sa, întocmai ca stejarul gigantic, care nu mai poate domina pădurea când seva lui a secat...

Cu viața socială otrăvită de lene, nedreptate și de dușmănie, cu viața morală terfelită, care a făcut din imperiu o mlaștină largă unde răsar, ici și colo, ca florile palide din toamnă, virtuțile câtorva stoicieni, ultimele rămășițe ale înțelepciunii păgâne, Roma n'a mai putut birui concurența vitală a comunităților creștine... Fără violență, spiritul lui Hristos a ieșit din umbră, și când sub loviturile din zi în zi mai violente ale invaziilor barbare, colosul roman a căzut, El, Isus Hristos a persistat..

Și va persista, totdeauna, căci cuvântul său e însăși vocea rațiunii care-ți dictează condițiile adevărate ale vieții normale a omenilor; ea este rugăciunea ferbinte a Sfântului, care știe că fericirea e nedespărțită de sfințenie, e ordinul mântuitor al marelui Medic, care știe că adevăratele remedii, pentru a tămădui sufle-

vism mistic pornit din lăuntru în afară, nu invers, dat fiind că «împărăția lui Dumnezeu în sufletul nostru este». Și dacă din cer a intrat cerescul în lutul nostru, în mod logic El lucrează în colaborare cu noi, și noi cu El.

Să ne întoarcem deci în noi înșine. Să facem eforturile necesare regăsirii divinității printr-o demnă intuiție a sufletului nostru, — și «toate celelalte ni se vor adăuga nouă».

Pr. A. Ștefan.

Jelania fraților

A fost o vreme, nu prea îndepărtată, când «telefonistii» noștri de la Blaj erau mulțumiți foarte cu soarta pe care le-a hărăzit-o România mare. Și aveau tot dreptul să fie, fiindcă România mare nu le amputase nimic din privilegiile moștenite de la patronii habsburgici de până la anul izbăvirii 1918. Câtă vreme ortodoxii aștia bizantini, adică noi, eram foarte nemulțumiți pentru nedreptatea cu care statul românesc ținea să răsplătească Bisericii neamului jertfa curată a celor opt sute de mii de fii ai ei. Și ne strigam nedreptatea, ca să audă țara toată (la Liga națiunilor nu ne-am dus cu durerile noastre niciodată). Țara însă nu prea auzea. Adecă nu prea auzeau guvernele țării. Nici frații noștri uniți nu prea auzeau. Nici n'aveau interes s'audă.

S'a întâmplat însă că a venit la cârmă țării un guvern care a făcut dreptate. Nu ridicându-ne pe noi la situația privilegiată a cultelor minoritare, ci coborând aceste culte la nivelul năcăjitei noastre existențe. Dreptate crudă, dar dreptate.

Prin aplicarea principiului proporționalității la *bugetul cultelor*, Statul a atins cea mai sensibilă coardă — ca să zicem așa — a sufletului fraților noștri uniți.

Au fost atinși la pungă. Li s'a mai retezat din privilegiile în care se simțeau așa de bine.

Situația privilegiată li se părea normală. Situația de dreptate în care au fost puși recent, li se pare anormală.

De-acum înainte nu le va mai plăti statul preot pentru parohii cu trei credincioși, nici protopop cu trei parohii, nici vlădici pentru trei protopopiate, nici canonici, cari în lipsă de altă treabă mai bisericească, să facă politică.

De aceea frații noștri din mica romă plâng și se tânguiesc. Telefonul «Unirii» sună a jale cumplită.

Indignarea — că dumnealor se și indignează — și-o revarsă asupra statului și asupra Bisericii ortodoxe. Mai ales asupra Bisericii ortodoxe. Ea este doar marea vinovată, care a îndrăsnit să ceară dreptate, și să nu mai fie batjocorită și în România nouă, pe care ea a zidit-o, cu jertfa fiilor săi.

De altfel, după frații noștri din Blaj, ea este vinovată pentru toate nenorocirile și năcazurile veacului. Ea a adus bolșevismul, ea a pus la cale atentatul de la Bia-Torbágy, ea a scăzut prețul cerealelor, ea a produs erupția vulcanilor din America de sud, ea a surpat guvernul canonicilor, ea a stârnit deficitele bugetare, ea a chemat revărsările de ape, și ea produce permanentele deranjuri ale telefonului «Unirii».

Pentru aceste și multe alte răutăți pe care le deslănțue ortodoxia românească, după părerea îndureraților noștri canonici sau semi-canonici de pe Târnave, — ea este vrednică de toată ocară. Câtă vreme dumnealor, pentru cruda dreptate ce sunt siliți să o îndure de aci înainte, sunt vrednici de toată mila creștinească. Mai ales că după o așa de cumplită

cădere din domnie, Statul nu e lăsat să-i consoleze măcar cu mutarea «facultății catolice» (!) de la Blaj la București...

Înțelegem jelania fraților noștri. Să se consoleze însă cu vechea înțelepciune: Suferința purifică. Li-o spunem frățește, dintr-o foarte îndelungată experiență a noastră.

Dinu Pașură.

Ar fi și vremea

Ziarele aduc vestea că numeroși deputați au prezentat Camerei un proiect de lege pentru denunțarea concordatului ce există între Statul român și Vatican. Faptul s'ar datora piedecilor pe care le întâmpină Statul român din partea Vaticanului cu privire la soluționarea problemei Statului catolic.

Ar fi și vremea să se pună capăt situației umilitoare în care a intrat Statul român prin încheierea aceluia concordat. Suveranitatea lui nu mai poate admite, ca ori de câte ori e vorba de normarea unor raporturi politico-civile între el și supușii lui, să intervină cu dreptul supremului arbitru un factor străin. Cu atât mai mult, cu cât această umilire se resimte la noi dublu, având în vedere că reprezintă o populație în covârșitoare majoritate ortodoxă. Să nu uităm că, pentru minoritarii din România, Vaticanul e o altă Genevă la care nu mai conțenesc cu părțile la aparență de natură religioasă, în realitate de natură națională, și că Vaticanul le dă dreptate deși cu o așa ipocrizia. Și apoi, să nu ne înbulzim înaintea Franței cu omagiul unui concordat la Vatican.

Dealtfel concordatul a început să devină tot mai primejdios. Ordinele religioase catolice se dedau la o activitate nefastă pentru Statul român. Concordatul a silit Statul român să înființeze încă o episcopie

unită tocmai în vremea celei mai crunte crize. Iată acum cer facultate catolică în București! Cetiți amenințările presei și adunărilor unite la adresa Statului român: că vor face să răsuie în lumea civilizată maniera cu care e tratată biserica unită de Stat, că vor face ca acest Stat să simtă drastic forța uniției etc.

E vremea ca Statul român să-și reia cu demnitate și cu energie drepturile și atribuțiile suveranității sale.

Societatea rom. de înmormântare din Sibiu

Convocare

Membrii societății române de înmormântare din Sibiu sânt rugați a se întruni în *adunarea generală ordinară* Duminecă la 24 April 1932 la ora 11 dimineața în sala festivă a Reuniunii meseriașilor români din Sibiu, strada Brukenthal 17.

Ordinea de zi: Raportul general, aprobarea bilanțului și a inventarului pe anul 1931, cum și a bugetului pe anul 1932.

Sibiu, la 14 April 1932.

T. Popovici
dir.-președinte.

INFORMAȚIUNI

Vacanța școlară de sfintele sărbători ale Paștilor, începe în seara zilei de 22 April și durează până Luni în 9 Mai.

† Pr. Adam Groza fost paroh ortodox român în Băcia și Coșteul mare, deputat sinodal, asesor consistorial, senator al Lugojului etc., după scurte suferințe, a trecut la cele veșnice în 10 April 1932, în etate de 74 ani, și a fost înmormântat în Băcia în 12 April, deplâns de fiii săi Dr. Patru Groza fost ministru, Liviu Groza director de bancă în Deva, Dr. Victor Groza medic în Tg.-Murăș, și de numeroase rudeni, prieteni și cunoscuți. De numele decedatului, care și-a făcut studiile teologice în seminarul Andreian din Sibiu, sânt legate: construirea frumoasei biserici

tele bolnave, sânt abnegația și credința... E revelația lui Dumnezeu însuș care s'a coborât pe pământ să mântuiască pe oameni.

Atâta timp, cât vor fi oameni de călăuzit și de fortificat, Hristos va avea locul său fixat printre ei și le va fi spre tămăduire, de-L vor asculta...

(Din l. franceză).

Vasile Coman.

Sfântul Gheorghe

— Iconiță —

Sfântul Gheorghe, purtătorul de biruință, era un tânăr ostaș din slujba împăratului.

Mlădiță aleasă din trupină vrednică.

Avea un chip frumos, ca de inger, și doi ochi mai limpezi decât seninul cerului.

— Știi de ce, tinere?

Căci chipul lui oglindea frumusețea, iar ochii săi răstrângeau limpezimea sufletului său neprihănit...

Avea și-un trup vânjos ca un

copac trunchios și-un braț cumplit ca o gheoagă de oțel călit.

— Știi de ce?

Căci trupul lui nu era istovit de patimi și brațul său nu era pângărit de păcate...

Dar podoabele sfântului Gheorghe nu erau podoabele lutului, ci podoabele duhului.

— Știi care?

Făclia credinței: prin noaptea tăgădeii!

— Tu ai vreo rază măcar?

Para iubirii: prin ghețarul urii!

— Tu simți valul ei călduț?

Funia nădejzii: prin pânjeniișul îndoielii!

— Tu simți în suflet firicelul încrederii?

Untdelemnul bunătății: prin marea de fiere a răutății!

— Rourată-i oare cu el și inima ta?

Aurul milostivirii: prin bolovanii sălbătăciei!

— Porți și tu ceva din el?

Floarea smereniei: prin mărăciunișul trufiei!

— Incolțit-a și 'n grădina ființei tale?

lezerul curățeniei: prin bălțile destrăbălării!

— Il cunoști oare și tu?

Sabia curajului: prin trestiișul moliciunii!

— Incercat-ai și tu vrerea sfântă?

Ce mari, ce maiestose, ce minunate sânt podoabele sfântului Gheorghe!...

— Vrei și tu să le ai?

Urmează-ți!

— Cum?

Aprinde și tu mereu easca sufletului tău din jarul duhului lui Dumnezeu!

A. Nanu.

Spre a veni în ajutorul credincioșilor din comunele de pe cursul Murășului și Crișului alb, în eparhia Aradului, unde revărsarea apelor din primăvara aceasta au produs mari nenorociri, P. S. Sa episcopul Grigorie al Aradului a lansat un apel către toți fiii săi duhovnicești din eparhie, cerându-le milostenii aducătoare de mângăeri și ajutoare pentru sinistrați.

Lacrimă

— Pe mormântul tinerului cleric I. Benția —

O fășie de hârtie, cu dungile cernite, ni-a adus dureroasa veste că cel care ni-a fost scump coleg și prieten, după îndelungate suferințe, a adormit în Domnul...

Câte amintiri dulci ni-au evocat aceste cernite dungile! Înainte cu zece ani, ședeam alături pe aceleași bănci!

Amintiri vânturate! Pe ruina voastră picurăm de acum încolo strop fierbinte, din roua ochilor noștri. Și am dori, ca lacrima sincerei noastre dureri să-ți încălzască înghețatul locaș de veci și să-ți mângăie sufletu-ți obidit cu care te-ai despărțit de munca, ce-ți era atât de dragă...

Noi, colegii tăi, slujbași ai sfințelilor altare, înălțăm rugăciuni sfinte, ca să-ți fie odihna ușoară și somnul lui în veșnica împărăție a Domnului.

Pr. Asache Marcovici.

a școlii confesionale, caselor parohiale și a casei culturale din frunzașă comună Coșteiu mare, eparhia Aradului, unde păstorise 38 de ani. A fost neobosit organizator de cursuri pentru săteni, ținându-le instructive prelegeri și îndemnându-i la viață creștinească și muncă rațională. Comuna Cușteiu sub păstoria defunctului a ajuns la o stare înfloritoare, morală și materială. De aceea corul bisericesc de acolo s'au grăbit la înmormântare, executând cântările funebreale cu multă înduioșare. Prohodul a fost oficiat de p. adm. prot. Ioan Moța asistat de 10 preoți. La finea slujbei părintele Moța în o remarcabilă vorbire a scos în relief distinsele calități a-le defunctului. Domnul să-i primească între aleșii săi!

Vagoane cu paturi, pentru călătorii cu bilete de clasa a treia, vor circula începând cu ziua de 1 Mai, la trenurile pe distanța București—Sibiu, și București—Oradea. Vagoane de dormit de clasa a treia se vor introduce și pentru alte distanțe.

Automobile-bisericii se găsesc în Anglia în număr de 400, care merg la țară în fiecare Duminică, iar preotul lor face slujba religioasă, ține predică și se interesează de trebuințele sufletești ale credincioșilor.

ȘTIRI LOCALE

Răscumpărarea zilei onomastice. Dl Dr. Gheorghe Măcelar, avocat, își răscumpără felicitările de ziua onomastică cu Lei 200 — dăruind Fondului Nicolae Cristea pentru monumentele bărbatilor binemeritați ai clasei de mijloc.

— P. Dr. George Proca și-a răscumpărat felicitările de ziua onomastică, contribuind la Fondul orfelinatului cu suma de Lei 300.

— Dl George Poponea, conducătorul Tipografiei arhidiecezane, își răscumpără felicitările de ziua onomastică cu Lei 100, — dăruind Fondului Aurel Vlaicu pentru distribuirea de stipendii tinerilor meseriași. — Pentru prinos mulțumește: **Comitetul.**

Parastas. Membrii corului bisericesc al «Reuniunii meseriașilor români din Sibiu» va pune parastas Duminică în 24 Aprilie c. în catedrală, după terminarea sf. Liturghii, în amintirea preafiericților președinți ai Reuniunii și ai membrilor corului răposați. **Membrii corului.**

Nr. 127/1932 (15) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a din Băraști, protopopiatul Hațeg, se publică concurs din nou cu termen de 30 zile dela întâia publicare în „Telegraful Român”.

Venitele la acest post sânt:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Sesia parohială 11 jugăre; 6 jug. fânaț sesie veche, iar 5 jug. arător sesia primită prin reforma agrară.

3. Una măsură [30 litri] porumb nesfărâmat de fiecare casă și
4. Stola obișnuită în tract.

Cererile de concurs cu actele necesare se vor înainta în termenul indicat oficiului protopopesc al Hațegului și candidați se vor prezenta în parohie spre a fi cunoscuți de credincioși.

Hațeg, 18 Februarie 1932.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu consiliul parohial.

Heronim Ciocan
protopop.

Nr. 72/1932 (14) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de cantor bisericesc în parohia ort. rom. Idiciu jud. Târnava Mică, publicăm concurs cu termen de 15 zile dela întâia apariție în acest ziar.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Două jug. sesiune cantorală, pământ bun arător.
2. Venitul stolar obișnuit în comună.
3. Una delniță de lemne.

Cei ce doresc să ocupe acest post, să înainteze cererile de concurs cu documentele necesare, în termenul scris mai sus, oficiului parohial Idiciu, având a se prezenta în biserică, pentru a-și arăta abilitatea în cântare și tipic.

Idiciu, la 1 April 1932.

Oficiul parohial în înțelegere cu consiliul parohial.

Ioșif Gh. Roman,
paroh.

Spitalul de boli mintale, Sibiu

Nr. 867—1932. (7) 1—2

Concurs

La spitalul de boli mintale Sibiu se caută un **șef bucătar** (bărbat) care să fie bine inițiat și la prepararea prăjiturilor.

Reflectanții vor trebui să facă câteva zile fiert de probă înainte de a-și înainta cererile.

Cererile se vor înainta la acest spital până la 10 Mai 1932, unde se pot vedea și condițiile de angajare.

Medic-primar, director superior,
inspector general sanitar:

Dr. Preda.

Administrator:
Moșoiu.

Nr. 129/1932 (17) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa treia Jieț-Popi, protopresbiteratul Jiu, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima lui apariție în „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu postul de paroh în parohia Jieț-Popi sânt:

1. Adăul obișnuit în tract, după fiecare fum.
2. Trei stânjini de lemne de foc, transportați la locuința parohului.
3. Stola.

Cererile de concurs, însoțite de documentele necesare, se vor înainta oficiului protopopesc ort. rom. Jiu, în Petroșani, în răstimpul fixat. Concurenții, după prealabila învoire a protopopului, se vor prezenta într-una din cele două biserici ale parohiei pentru a cânta, predica, servi și a face cunoștință cu enoriașii.

Oficiul protopopesc ort. rom. Jiu în înțelegere cu consiliul parohial din Jieț Popi.

Petroșani, 11 Martie 1932.

Ion Duma,
protopop.

Anunțuri și publicații se primesc cu prețuri cumpătate, la administrația ziarului:

Telegraful Român

Nr. 107/932. (13) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de șef de serviciu clasa III, la Consistorul mitropolitan se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare.

Retribuțiunile împreunate cu acest post sânt cele prevăzute în bugetul de cheltuieli ale statului.

Dela concurenți se cere să aibă pregătire teologică.

Sibiu, 12 April 1932.

Consiliul mitropolitan

Nr. 523/193. (12) 3—3

Concurs

În temeiul ordinului Nr. 699/932 Plen. al Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela întâia lui publicare în Telegraful Român pentru întregirea postului de protopresbiter ortodox român al tractului protopopesc Hunedoara.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

a) Locuință corespunzătoare.
b) Jumătate din toate veniturile parohiale din parohia centrală Hunedoara. (Cealaltă jumătate a veniturilor revine capelanului protopopesc permanent, în conformitate cu ord. Prea Ven. Cons. arh. Nr. 3191 din 11 Iunie 1929).

c) Salarul de paroh dela stat.
d) Salarul protopopesc dela stat și diurnele pentru vizitațiunile canonice în protopopiat.

Concurenții își vor înainta cererile de concurs, însoțite de documentele prevăzute de lege, în termenul indicat, Prea Ven. Consiliu arhiep. ortodox-român din Sibiu.

Hunedoara, din ședința consiliului protopopesc, ținută în 23 Februar 1932.

Președintele Cons. protopopesc:
Prof. Ion Duma
adm. prot.

Notar:

Constantin Dăncilă
paroh Mănierău.

„Aprobat”

Nr. 1715.

Sibiu, din ședința plenară a Consiliului arhiepiscopesc, ținută la 28 Martie 1932.

Consiliul arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba Iulia și Sibiu.

„PLUGARIUL”, institut de credit și economii s. p. a. în SĂCĂDATE

Convocare

(6) 1—1

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „PLUGARIUL” sunt invitați la

Adunarea generală

care se va ține în Săcădate în 2 Mai [a doua zi de Paști] în localul institutului cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul direcțiunii și consiliului de censoredi privitor la gestiunea anului 1931 și darea absolutului.
3. Decidere asupra profitului net realizat în 1931.
4. Alegerea direcțiunii pe un nou period de 5 ani.
5. Alegerea Consiliului de censoredi pe un nou period de 3 ani.

DIRECȚIUNEA.

Activa	Contul Bilanț la 31 Decemvrie 1931	Pasiva	
Cassa	11.814—	Capital	100.000—
Imprumuturi	787.451—	Fond de rezervă	32.000—
Efecte	2.500—	Fond special de rezervă	5.310—
Mobilier	100—	Fond de binefaceri	1.145—
Interese transitorii	11.650—	Depuneri spre fructificare	666.320—
		Diversi	1.175—
		Dividende neridicate	1.080—
		Profit net	6.585—
	813.515—		813.515—

Debit	Contul Profit și Pierdere	Credit	
Interese de depuneri	49.339—	Interese dela împrumuturi	83.473—
Spese de administrație	6.351—		
Salare	6.000—		
Impozite	15.198—		
Profit net	6.585—		
	83.473—		83.473—

Săcădate la 31 Decemvrie 1931.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Toma Mohora m. p., președ.

Ioan Iordachie m. p.

Ioan Stanciu m. p.

Ioan Petca m. p.

Ioachim Moisin m. p.

Ilie Maxim m. p.

Subsemnatul comitet de censoredi am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine și în consonanță cu registrele societății.

Săcădate, la 7 Aprilie 1932.

Ioan Petrișor m. p., președ.

I. Roman m. p.

I. Berghia m. p.

Constantin Stefan m. p.